

„Výuka na základních a středních školách má podle mě dvě proměnné: jednou je učitel, druhou je nějaký pedagogický rámec. Pokud je učitel kvalitní, zajímavý, má podle mě právo na maximum svobody. Pokud je spíš průměrný, potřebuje se něčeho chytit. (...) Chtít od dnešních kantorů – v dlouhotrvajících podmínkách podfinancovaného školství, za které mohou všechny pravicové i levicové vlády – aby tu svobodu naplnili opravdu kvalitně a kreativně, není podle mě realistické.“

Vysokoškolský profesor Jiří Peláň se **kromě výuky literatury dotýká i osnov (Rodiče vítání)**

Krátce

- „Škola již dávno není hlavním zdrojem informací, učitel by se měl změnit na mentora či průvodce vzděláváním, nezůstávat jen předkladatelem informací, které pak vyzkouší a studenti je úspěšně zapomenou,“ říká člen expertního týmu Strategie vzdělávací politiky 2030. Radko Sáblík je také ředitelem průmyslové školy a člověk stojící za návrhem odebrat až 50 % vzdělávacího obsahu z rámcových vzdělávacích programů. „Je třeba nechat prostor jak pro opakování učiva, aby s podstatnými informacemi žáci a studenti pracovali nejméně šestkrát, pro aplikaci probíraného učiva, pro jeho praktické využití, pro individuální práci s žáky, pro skupinové práce, pro projektovou výuku,“ [odpovídá Sáblík na dotaz, co by se mělo ve třídách dít místo odstraněné poloviny](#) (Česká škola).
- **Jinde dávno vědí, že vzdělání je nejdůležitější investiční oblast, říká Bob Kartous.** „Česká společnost ještě nepochopila, že zanedbává tu nejdůležitější oblast veřejné politiky,“ [říká o systému vzdělávání Bob Kartous](#) (Rozhlas). Přitom národní investice do školství nemají být nijak rozsáhlé. Pro školství v [Národním investičním plánu](#) (Vláda) schválila vláda jednu z nejnižších částek napříč resorty. Na celkovém objemu investic v dalších 30 letech si má [ukousnout jen 0,6 %](#) (Facebook). Přitom 98 % ze zamýšlené investiční částky mají pokrýt dotace z EU. Ze státního rozpočtu na "Zemi budoucnosti" tak do roku 2050 má jít v průměru 30 milionů ročně.
- **Novým náměstkem sekce vzdělávání, sportu a mládeže je Karel Kovář.** Kovář dosud řídil sekci sportu a mládeže. Václav Pícl, teď již někdejší náměstek pro vzdělávání, bude Kovářovi dělat zástupce. Nové spojení tří agend činí z Kováře [nejdůležitějšího náměstka pro řízení a vývoj českých škol](#) (MŠMT).
- **Pomozte nám vybrat nejlepší inovaci ve vzdělávání.** Cena EDUína představuje zajímavé projekty v českém formálním i neformálním vzdělávání. Pomozte nám vybrat ten nejlepší, udělte Cenu veřejnosti. [Hlasovat můžete do 22. ledna na webu ceny EDUína.](#)
- **Nominujte inspirativního učitele na cenu Global Teacher Prize CR 2020.** Ocenění sleduje odbornost pedagogů, individuální přístup k žákům, vytváření a používání inovativních učebních metod a zapojení učitelů do mimoškolních aktivit a odborné komunity. [Nominace jsou otevřeny do 28. února.](#)

V souvislostech

POVINNÁ MATURITA ZE TŘÍ PŘEDMĚTŮ JE NEDOMYŠLENÝ EXPERIMENT. SHRNUJEME NESPLNĚNÉ SLIBY, KTERÉ MĚLY OBHÁJIT JEJÍ ZAVEDENÍ

Když poslanci v roce 2016 hlasovali o novele školského zákona, která zavádí povinnou maturitu z matematiky, ministerstvo školství pod vedením Kateřiny Valachové navrhlo celou řadu opatření, které měly zkvalitnit výuku matematiky na školách. Jen málo z těchto slibů ale rezort naplnil.

První zmínky o úpravě kurikula pro zlepšení výuky matematiky nalezneme v projevu Valachové ve sněmovně z října 2015. „Budeme mít ambici ještě měnit obsah rámcového vzdělávacího programu v případě předmětu matematiky, a chtěli bychom k tomu přistoupit v návaznosti na stávající zkušenosti pramenící z výuky matematiky a učinit, řekněme, matematiku víc lákavou pro naše žáky,“ [řekla tehdy poslancům](#) (Česká škola). Později, na jaře 2017, ministryně nařídila revize kurikula s cílem [předložit dva typy maturit a změnit obsah vzdělávání](#) (Novinky.cz). Výsledek nepřišel. Jediné, co se za několik let změnilo, bylo [zvýšení počtu hodin matematiky](#) – o jednu týdně – (HN) na vybraných odborných školách.

Nikoho proto nepřekvapí, že k zastavení revize obsahu vzdělávání došlo po nejasném průběhu v létě minulého roku. Národní ústav pro vzdělávání, který je původně vedl, [předal dočasně odpovědnost za přípravu revize ministerstvu školství](#) (NUV). Revize kurikula a maturitní zkouška spolu významně souvisí. V momentě, kdy autoři základní části strategie i ministr školství shodně hovoří o významné redukci obsahu vzdělávání v zájmu zlepšení metod výuky, nastává důležitá otázka, zda nedojde v několika málo letech k dramatické proměně podnětů po složení zkoušky. Tento otázník visí především nad matematikou, kde je neúspěšnost dlouhodobě vysoká a snižuje se počet maturantů, kteří si ji volí oproti cizímu jazyku.

Právě pedagogické metody a podmínky pro vzdělávání na školách jsou klíčové v přípravě mladých lidí k závěrečné zkoušce. A je to opět matematika, kde je nejvíce co napravit. Obecnou představu naší společnosti o tom, že matematika není vnímána jako převážně oblíbený vyučovací předmět, potvrdilo i [tematické šetření České školní inspekce](#) zaměřené na matematickou gramotnost ve školním roce 2017/2018. Přes 60 % žáků základních a více než 70 % žáků středních škol nesouhlasí s tvrzením, že by se učili matematiku proto, že je baví. A přes 50 % žáků základních a více než 60 % žáků středních škol se na hodiny matematiky vůbec netěší.

Česká školní inspekce zjistila, že postoje žáků k matematice se zhoršují během jejich průchodu vzdělávací soustavou. Žáci středních škol hodnotí svůj vztah k matematice hůře než žáci základních škol a klesá rovněž jejich vnímání důležitosti matematiky pro budoucí vzdělání a pracovní uplatnění. Ačkoli konstruktivistické přístupy k výuce matematiky získávají mezi učiteli matematiky na větší pozornosti, stále převažují tradiční přístupy k výuce – tedy frontální a transmisivní výuka. Navíc, aktivizující forma výuky je stále více k nalezení na základních než středních školách.

„Utopit studenty jako laboratorní myšky v neúspěchu nenechám,“ [opakovala Kateřina Valachová](#) (Novinky.cz) a dodávala další kroky. Lepší výuce měla napomoci mimo jiné změna pregraduálního vzdělávání budoucích matikářů na vysokých školách nebo znovuzavedení metodických kabinetů, které by pomáhaly učitelům matematiky s přípravou výuky. Změnu výuky učitelů ale už nestihla, čtyři měsíce po rozhovoru totiž odstoupila. [Metodické kabinety](#) (SYPO) sice vznikly, ale fungují v pilotním formátu a menším rozměru, než jaký by byl třeba pro opravdovou podporu bezmála šesti tisíc učitelů matematiky.

[Mimořádné šetření ke stavu pedagogů v regionálním školství](#) (MŠMT) minulý rok ukázalo, že mezi školami existuje nouze o nové matikáře. V přehledu nejpoptávanějších učitelů po předmětech se učitelé matematiky na středních školách umístili na prvním místě. Celkem byl vykázán v součtu požadavek na pokrytí téměř 277,0 tis. hodin přímé pedagogické činnosti. Problémem však zůstává dostupnost (vhodných) kandidátů na trhu práce, kdy 66,4 % škol hodnotilo situaci jako významný až kritický problém, připomíná zpráva. Dalším ze slibů při „náběhu“ na povinnou maturitní zkoušku ze tří předmětů bylo dělení výuky předmětů v menších skupinách, což mělo umožnit učitelům více individualizovat výuku a efektivněji zvyšovat matematickou gramotnost. Jenže předmětná úprava byla součástí reformy financování regionálního školství, které po odkládání začíná fungovat až letos. Navíc se školy potýkají s materiálními a personálními omezeními, které často zabraňují dělení hodin. Tento fakt opět přispívá k regionálním nerovnostem, když některé školy si dělení budou moci dovolit, zatímco jiné ne.

Ostatně, nerovnosti a neschopnost systému je snižovat, a tak přispívat ke spravedlivému systému vzdělávání, je dalším z témat, které vznášá otázku, jsou-li podmínky dostatečné pro povinnou maturitu ze tří předmětů. Šetření [PISA 2012](#) (ČŠI), které se zaměřilo na matematickou gramotnost, ukázalo, že Česká republika byla jednou z pěti zemí OECD s nejsilnějším vlivem socioekonomického zázemí na vzdělávací výsledky žáků a ve srovnání s rokem 2003 tento vliv ještě zesílil. Navíc se podle výsledků šetření PISA řadíme k zemím, kde mají žáci s podobným zázemím tendence shromažďovat se ve stejných školách a kde vzdělávací systém funguje spíše selektivně. Obě tvrzení podle novějších výzkumů stále platí a negativně ovlivňují šance znevýhodněných žáků u maturit.

Strategie vzdělávací politiky 2020 v aktualizované podobě sice předpokládala zahrnutí matematiky do společné části maturitní zkoušky, ale „v návaznosti na systémové změny ve výuce tohoto předmětu v základním a středním vzdělávání“. Jak popisujeme, k tomu již nedošlo. Vyzýváme tak poslance, aby hlasovali pro zrušení státní maturity ze tří předmětů, které je součástí školského zákona, jenž jde ve Sněmovně do prvního čtení. Změny ve školství jsou nezbytné, je ale nutné, aby byly promyšlené, postavené na datech a nikoli na domněnkách, a především dobře připravené. Zavedení státní maturity ze tří předmětů je spíše než promyšlenou změnou experimentem s nejistým výsledkem. A experimentovat přitom budeme na mladých lidech – asi jako na laboratorních myškách.

Štěpán Kment, analytik EDUin

Akce tohoto a příštího týdne (výběr z [EDUkalendáře](#))

Nominujte aktivní a pomáhající mladé lidi na [cenu Gratis Tibi](#).
21. 1., 9.30, Neznalost jazyka neomlouvá?! Konference o dětech s odlišným mateřským jazykem

PODPOŘTE beduin:

Týden co týden připravujeme beduin, píšeme a mluvíme o vzdělávání s cílem proměnit ho k lepšímu.

Abychom zajistili bezplatnou dostupnost pro naše čtenáře a zároveň udrželi současnou kvalitu,

potřebujeme Vaši pomoc. Dar ve výši 200 pokryje přípravu beduinu pro Vás a jednoho dalšího odběratele.

DAROVAT